

راهنمای خودمراقبتی داوطلبان سلامت
برنامه ملی واکسیناسیون

مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر/
دفتر آموزش و ارتقای سلامت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

راهنمای خودمراقبتی داوطلبان سلامت برنامه ملی واکسیناسیون

گروه مؤلفان:

دکتر سید محسن زهرایی، فاطمه عظیمیان زواره، دکتر سوسن محمودی،
دکتر احسان گروسی، دکتر مناسادات اردستانی، مرضیه شعبانی چپی،
دکتر فاطمه سربندی

زیر نظر:

دکتر علیرضا رئیسی، دکتر محمد مهدی گویا، دکتر قباد مرادی، دکتر شهرام رفیعی فر

مقدمه

سل، فلج اطفال، دیفتری، کزاز، سیاه سرفه، سرخک و هیپاتیت ب، از خطرناک‌ترین بیماری‌ها هستند که می‌توان با واکسیناسیون از آن‌ها جلوگیری کرد. بدون واکسیناسیون، ممکن است این بیماری‌ها جان بسیاری از کودکان را بگیرند و یا حتی در صورت بهبودی آن‌ها را به عوارض جسمی و ذهنی مبتلا کنند. واکسن‌ها باید مطابق با جدول واکسیناسیون کودک، به موقع تجویز شود. اگر به هر دلیلی کودک واکسن خود را در زمان مقرر دریافت ننمود، والدین باید در اولین فرصت با مراجعه به مراکز واکسیناسیون، نسبت به انجام واکسیناسیون کودک خود اقدام نمایند. بعد از ۶ سالگی همه افراد باید هر ۱۰ سال یکبار نسبت به تزریق واکسن دوگانه اقدام کنند.

فهرست مطالب

۵	فصل اول: اهمیت واکسیناسیون
۸	فصل دوم: واکسیناسیون کودک
۱۱	فصل سوم: واکسیناسیون زنان سنین باروری
۱۲	فصل چهارم: چند سوال مهم و پاسخ‌های کوتاه درباره واکسیناسیون رایج در کشور

فصل اول:

اهمیت واکسیناسیون

واکسن چگونه اثر می‌کند؟

اگر کودک قبل از واکسیناسیون با بعضی از میکروب‌ها یا ویروس‌ها تماس پیدا کند، ممکن است جان خود را از دست بدهد، اما در صورت بهبودی علیه آن‌ها مقاومت پیدا می‌کند.

وقتی میکروب (باکتری یا ویروس) کشته شده یا ضعیف شده را به صورت مصنوعی وارد بدن کنیم، بدن انسان با آن‌ها مبارزه کرده و ماده‌ای ترشح می‌کند که اگر در آینده با میکروب واقعی برخورد کند، آن را از بین می‌برد، به این کار واکسیناسیون می‌گویند.

بنابراین واکسن دارو نیست، بلکه میکروب (باکتری یا ویروس) کشته شده یا ضعیف شده‌ای است که به صورت خوراکی یا تزریقی وارد بدن می‌شود و انسان را در مقابل آن بیماری‌ها مقاوم و ایمن می‌کند، بدون اینکه نیاز باشد اول به آن بیماری مبتلا شود.

چرا واکسیناسیون اهمیت دارد؟

● سل یک بیماری واگیر و خطرناک است که می‌تواند موجب مرگ شود و یا فرد را تا آخر عمر ناتوان کند. کودکان باید در بدو تولد یا در اولین فرصت بعد از آن، علیه سل واکسینه شوند. نام واکسن سل "ب ث ژ" است.

● هر کودکی که واکسن فلج اطفال دریافت نکرده باشد، در خطر ابتلا به فلج اطفال است. در کشور جمهوری اسلامی ایران ۶ نوبت قطره فلج اطفال در بدو تولد، ۲، ۴، ۶ و ۱۸ ماهگی و ۵ تا ۶ سالگی به کودکان داده می‌شود. علاوه بر آن، برای ایمنی‌زایی بیشتر، واکسن تزریقی فلج اطفال هم در کودکان استفاده می‌شود.

● واکسن سه بیماری کزاز، دیفتی، سیاه‌سرفه به همراه هپاتیت ب و هموفیلوس آنفلوانزا که باعث برخی عفونت‌ها می‌شود، با هم در یک واکسن و در سه نوبت تزریق می‌شود. به همین دلیل به این واکسن، پنج‌گانه می‌گویند. بعد از سن ۱۳ ماهگی،

۳ واکسن دیفتری، کزاز و سیاه‌سرفه به شکل سه‌گانه و بعد از ۶ سالگی دو واکسن دیفتری و کزاز تحت عنوان واکسن دوگانه با یک تزریق انجام می‌گیرد.

● هیپاتیت ب که در گذشته به آن یرقان یا زردی گفته می‌شد، بیماری است که موجب اختلال در کار کبد می‌شود. خوشبختانه این بیماری با انجام واکسیناسیون در بدو تولد، ۲-۴ و ۶ ماهگی در کودکان و نیز در ۳ نوبت در بزرگسالان غیر ایمن، قابل پیشگیری می‌باشد.

● دیفتری بیماری مسری و خطرناکی است که در جلوی فرد بیمار یک پرده ایجاد می‌کند و می‌تواند فرد را خفه کند. واکسن کزاز، دیفتری و سیاه‌سرفه با هم در یک تزریق برای کودک انجام می‌شود، به همین دلیل به این واکسن، "سه‌گانه" می‌گویند. برای کودکان بزرگتر از ۶ سال و همچنین برای بزرگسالان، واکسن کزاز و دیفتری با هم (بدون واکسن سیاه‌سرفه) به صورت یک تزریق انجام می‌شود، به این واکسن، "دوگانه" می‌گویند.

● بیماری سیاه‌سرفه یک بیماری شدید تنفسی است که در تمام سنین اتفاق می‌افتد اما در سنین کمتر باعث مرگ‌ومیر و عوارض بیشتر می‌گردد. واکسن سیاه‌سرفه به همراه دیفتری و کزاز طبق توضیحات ذکر شده در موارد بالا تزریق می‌شود.

● امروزه از بیماری سرخک و سرخجه و اوریون با واکسن MMR پیشگیری می‌شود.

● روتاویروس عامل عفونت دستگاه گوارش است و یکی از رایج‌ترین علل اسهال در نوزادان و خردسالان در جهان به حساب می‌آید.

علائم ابتلا به روتاویروس در کودکان معمولاً شدیدتر از بزرگسالان است. علاوه بر اسهال شدید، این ویروس باعث التهاب معده و روده شده و با استفراغ، تب، درد در ناحیه شکم همراه است که می تواند منجر به کم شدن آب بدن گردد. واکسن روتاویروس از ابتلا به این بیماری ها پیشگیری می کند.

● پنوموکوک موجب بیماری هایی مانند سینوزیت (التهاب در بافت پوششی سینوس ها)، مننژیت (عفونت پرده های مغز)، عفونت گوش میانی، پنومونی (سینه پهلوی یا ذات الریه) و عفونت خون می شود، ممکن است منجر به بستری شدن کودک در بیمارستان، ایجاد عوارض در کودک یا مرگ شود. واکسن پنوموکوک از بروز این بیماری ها پیشگیری می کند.

● کودکانی که واکسن های خود را به موقع و یا اصلاً دریافت نکرده باشند، بیشتر به سوء تغذیه و بیماری مبتلا می شوند و احتمال مرگ آنها نیز بیشتر می شود.

● بیماری های سرخک، سل، سیاه سرفه، دیفتری، کزاز، هپاتیت ب و فلج اطفال خطرناک هستند اما می توان با واکسیناسیون به موقع از آنها جلوگیری کرد.

چه کسانی به واکسن احتیاج دارند؟

● همه مردم (مردها، زن ها، بزرگ ترها و کودکان) به واکسن احتیاج دارند، اما واکسیناسیون کودکان و مخصوصاً کودکان زیر یک سال اهمیت بیشتری دارد.

● در بزرگسالان، واکسیناسیون کزاز و دیفتری در خانم های ۱۵ تا ۴۹ سال (مخصوصاً خانم های باردار) بسیار مهم است، چون هم خود آنها و هم نوزادانی که به دنیا می آورند را در برابر بیماری کزاز مقاوم می کند. این خانم ها حتی در دوران بارداری هم می توانند واکسن را دریافت کنند.

● مرد ها، خصوصاً کسانی که در معرض خطر جراحات و زخم هستند مانند: کارگران کارخانه، کشاورزان و سربازان باید واکسن دوگانه دریافت کنند.

● این افراد حتی اگر قبلاً واکسن را به طور کامل دریافت کرده باشند، باید هر ۱۰ سال یک بار واکسن دوگانه را تزریق کنند.

● برای تمام کسانی که مورد حمله حیوانات و گاز گرفتگی قرار می گیرند، برای پیشگیری از بیماری، واکسن هاری تزریق می شود.

فصل دوم:

واکسیناسیون کودک

کارت واکسیناسیون چیست؟

وقتی کودکی برای واکسیناسیون به مراکز بهداشتی درمانی برده می‌شود، یک دفترچه پایش مراقبت کودک که کارت واکسیناسیون کودک در آن قرار دارد، به والدین داده می‌شود. در این کارت تاریخ دریافت واکسن‌های کودک نوشته می‌شود و در واقع سابقه واکسیناسیون کودک را نشان می‌دهد. اگر مادر تعداد واکسن‌ها و تاریخ واکسیناسیون کودک خود را فراموش کرده باشد، می‌توان با مراجعه به این دفترچه و قسمت کارت واکسیناسیون، از وضعیت کودک مطلع شد. والدین باید در نگهداری این دفترچه پایش مراقبت بسیار دقت کنند و هنگام مراجعه برای واکسیناسیون، آن را همراه داشته باشند.

سن	نوع واکسن	سن	نوع واکسن
بدو تولد	ب ت ژ - فلج اطفال خوراکی - هیپاتیت ب	۱۲ ماهگی	پنوموکوک - MMR
۲ ماهگی	فلج اطفال خوراکی - پنج‌گانه * / شش‌گانه * - روتاویروس - پنوموکوک	۱۸ ماهگی	سه‌گانه - فلج اطفال خوراکی - MMR
۴ ماهگی	فلج اطفال خوراکی - پنج‌گانه / شش‌گانه - فلج اطفال تزریقی - روتاویروس - پنوموکوک	۵-۶ سالگی	سه‌گانه *** - فلج اطفال خوراکی
۶ ماهگی	فلج اطفال خوراکی - پنج‌گانه / شش‌گانه - فلج اطفال تزریقی - روتاویروس - سرخک **		

نوجوحت، * واکسن پنج‌گانه شامل دیفتی، کزاز، سبب سرفه، هیپاتیت ب، هموفیلوس آنفلوانزا تیپ ب می‌باشد. واکسن شش‌گانه شامل واکسن پنج‌گانه و فلج اطفال تزریقی می‌باشد. ** این واکسن در حال حاضر با توجه به مصوبه کمیته کشوری ایمن سازی در بعضی از استان‌های خاص حسب ابلاغ مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در سن ۶ ماهگی تزریق می‌گردد. *** پس از آخرین نوبت واکسن سه‌گانه، هر ده سال یکبار واکسن دوگانه بزرگسالان باید تزریق شود.

جدول تقویم واکسیناسیون

نوع واکسن	تاریخ مراجعه	سریال واکسن	نام یا مهر واکسیناتور	نوع واکسن	تاریخ مراجعه	سریال واکسن	نام یا مهر واکسیناتور
ب ت ژ (BCG)	بدو تولد			پنج‌گانه / شش‌گانه	بار اول		
فلج اطفال خوراکی (OPV)	بدو تولد			پنج‌گانه / شش‌گانه	بار دوم		
	بار اول			پنج‌گانه / شش‌گانه	بار سوم		
	بار دوم			پنج‌گانه / شش‌گانه	بار اول		
	بار سوم			پنج‌گانه / شش‌گانه	بار دوم		
	یادآور ۱			MMR	بار اول		
	یادآور ۲			MMR	بار دوم		
پنوموکوک	بار اول			روتاویروس	بار اول		
	بار دوم			روتاویروس	بار دوم		
	بار سوم			روتاویروس	بار سوم		
سرخک (MM)	بار اول			هیپاتیت ب	بدو تولد		
	بار دوم			سرخک (MM)	نوبت سفر		

برنامه واکسیناسیون کودکان چگونه است؟

● کلیه واکسن‌های رایج در برنامه کشوری ایمن سازی همگانی در واحدهای بهداشتی درمانی (پایگاه سلامت/ خانه بهداشت/ مرکز خدمات جامع سلامت و بیمارستان) به صورت رایگان در اختیار مردم قرار می‌گیرد.

جدول واکسیناسیون کودک:

سن	نوع واکسن (در صورت تجویز واکسن پنج‌گانه)	نوع واکسن (در صورت تجویز واکسن شش‌گانه)
بدو تولد	ب. ث. ژ. - هپاتیت ب - فلج اطفال خوراکی	ب. ث. ژ. - هپاتیت ب - فلج اطفال خوراکی
۲ ماهگی	پنج‌گانه - فلج اطفال خوراکی - روتا ویروس - پنوموکوک	شش‌گانه - فلج اطفال خوراکی - روتا ویروس - پنوموکوک
۴ ماهگی	پنج‌گانه - فلج اطفال خوراکی - فلج اطفال تزریقی - روتا ویروس - پنوموکوک	شش‌گانه - فلج اطفال خوراکی - روتا ویروس - پنوموکوک
۶ ماهگی	سرخک (نوبت صفر، در استان‌های منتخب*) - پنج‌گانه - فلج اطفال خوراکی - فلج اطفال تزریقی - روتا ویروس	سرخک (نوبت صفر، در استان‌های منتخب*) - شش‌گانه - فلج اطفال خوراکی - روتا ویروس
۱۲ ماهگی	MMR - پنوموکوک	MMR - پنوموکوک
۱۸ ماهگی	سه‌گانه - فلج اطفال خوراکی - MMR	سه‌گانه - فلج اطفال خوراکی - MMR
۵-۶ سالگی	سه‌گانه - فلج اطفال خوراکی	سه‌گانه - فلج اطفال خوراکی

● والدین هر نوزاد باید در سال اول زندگی ۵ بار برای واکسیناسیون کودک خود به مرکز ارائه خدمات واکسیناسیون مراجعه نمایند.

۱. بدو تولد (در بیمارستان)

۲. ۲ ماهگی

۳. ۴ ماهگی

۴. ۶ ماهگی

۵. ۱۲ ماهگی

با این کار واکسیناسیون اصلی شیرخوار کامل می‌شود، اما برای تقویت اثر واکسن‌ها، باید پس از یک سالگی هم برای یادآوری واکسن‌ها به مراکز بهداشتی مراجعه شود:

۱. ۱۸ ماهگی

۲. ۵-۶ سالگی

۳. ۱۴-۱۶ سالگی

۴. هر ده سال یکبار

● واکسیناسیون زمانی به خوبی اثر می‌کند که به موقع و به طور کامل انجام شود. بعضی از واکسن‌ها زمانی اثر می‌کنند که چندین بار و در فواصل مشخص تزریق شوند، بنابراین باید واکسیناسیون را به طور کامل انجام داد.

● اگر به هر دلیلی برنامه واکسیناسیون کودک ناقص باقی بماند، لازم نیست واکسیناسیون از اول تکرار شود و می‌توان واکسیناسیون را از مرحله‌ای که قطع شده ادامه داد. باید سعی شود واکسیناسیون ناقص نماند، چون تا واکسیناسیون تکمیل نشود، نمی‌توان روی مقاومت بدن کودک حساب کرد و ممکن است کودک به بیماری مبتلا شود.

● اگر کودکی در دوران شیرخوارگی واکسن دریافت نکرده باشد، باید در اولین فرصت به مراکز و پایگاه‌های بهداشتی مراجعه نمایند تا مراقبین سلامت و بهورزان با رعایت فواصل مناسب هر واکسن، والدین را برای تزریق واکسن‌های عقب افتاده راهنمایی کنند.

● یکی از مهم‌ترین دلایل عدم مراجعه والدین برای واکسیناسیون فرزندان خود، این است که کودک در روزی که نوبت واکسن اوست به تب، سرفه، سرماخوردگی یا اسهال مبتلا شده است.

● در موارد بیماری‌های خفیف و همچنین سوءتغذیه، انجام واکسیناسیون هیچ خطری ندارد.

● پس از انجام واکسیناسیون، ممکن است کودک دچار تب و بی‌قراری شود، در این مواقع طبق توصیه‌های مراقب سلامت/ بهورز از کودک مراقبت کنید.

فصل سوم:

واکسیناسیون زنان سنین باروری

● همه زنان سنین باروری باید واکسن دوگانه (کزاز و دیفتی) را تزریق نمایند تا هم خود و هم نوزادان شان در برابر بیماری کزاز مقاومت پیدا کنند. کزاز برای نوزادان بسیار خطرناک است و می تواند موجب مرگ آنها شود.

● زنان سنین باروری که فاقد سابقه واکسیناسیون دوگانه ویژه بزرگسالان باشند، باید ۵ بار این واکسن را دریافت کنند:

۱. هنگام اولین مراجعه
۲. حداقل ۴ هفته بعد از اولین مراجعه
۳. حداقل ۶ ماه بعد از دومین مراجعه
۴. یک سال بعد از سومین مراجعه
۵. یک سال بعد از چهارمین مراجعه

● اگر خانم بارداری سابقه واکسیناسیون نداشته باشد، باید در حین بارداری اولین نوبت واکسن را دریافت کند، نوبت دوم واکسن یک ماه بعد از اولین دوز واکسن خواهد بود.

● اگر نوبت دوم حداقل ۱۵ روز قبل از زایمان انجام شود، در این زایمان مادر و نوزادش در برابر کزاز ایمن خواهند بود، اما مادر باید پس از زایمان نوبت های بعدی واکسن را هم دریافت کند.

فصل چهارم:

چند سوال مهم و پاسخ های کوتاه درباره واکسیناسیون رایج در کشور

۱. چرا علی رغم نادر بودن ابتلا به بیماری های واگیر، باز هم باید واکسیناسیون کودکان را انجام داد؟

کودکان جزو جمعیت های حساس جامعه هستند که در صورت ابتلا به بیماری های واگیر، سلامت شان به طور جدی به خطر می افتد، پس با واکسیناسیون ایمنی بدن آن ها تقویت می شود. باید توجه داشت که علت نادر شدن بیماری، انجام واکسیناسیون وسیع در جامعه است ولی بیماری ریشه کن نشده و چنانچه واکسیناسیون انجام نشود، بیماری های مورد نظر مجدداً شیوع پیدا می کنند. برخی از بیماری ها علی رغم ناچیز بودن آمار ابتلا در داخل کشور، در کشورهای همسایه شیوع گسترده ای دارند، پس نیاز به بالا نگه داشتن پوشش واکسیناسیون است.

۲. آیا واکسن ها حاوی تراشه های ردیابی افراد هستند؟

این یک شایعه کاملاً بی اساس است. هیچ واکسنی در جهان حاوی تراشه یا فناوری ردیابی نیست. ترکیبات واکسن ها به طور شفاف توسط سازمان های بهداشتی منتشر می شود.

۳. آیا سبک زندگی و تغذیه سالم می تواند جایگزین امر واکسیناسیون شود؟

هرچند سبک زندگی و تغذیه سالم می تواند به طور کلی منجر به افزایش ایمنی بدن افراد شود اما مکانیسم اثر واکسن و اثربخشی آن مستقل از تغذیه سالم است و به صورت اختصاصی سبب ایمنی فرد در برابر بیماری خاص می شود. پس ضمن تاکید بر سبک زندگی و تغذیه سالم برای افزایش ایمنی عمومی بدن در برابر بیماری ها، باید توجه داشت که این مساله جایگزین واکسیناسیون نمی شود.

۴. آیا واکسن ها باعث ناباروری می شوند؟

هیچ مدرک علمی این ادعا را تأیید نمی کند. واکسن ها تأثیری بر باروری مردان و زنان ندارند.

۵. آیا مواد موجود در واکسن‌ها برای سلامتی خطرناک هستند؟

مواد موجود در واکسن‌ها با نظارت دقیق و طی مطالعات گسترده بالینی بررسی می‌شوند و بعد از ارزیابی‌های دقیق علمی، مورد استفاده قرار می‌گیرند. مواد موجود در واکسن‌ها به مقدار استاندارد وجود دارد و خطری برای سلامتی ندارد.

۶. آیا ممکن است واکسن‌هایی که از خارج کشور وارد می‌شوند، حاوی مواد مضر باشند که باعث ایجاد مشکلات برای مردم ایران شوند؟

خیر. تولید واکسن در موسسات داخلی و خارجی تحت نظر دستگاه‌های نظارتی و رعایت پروتکل‌های دقیق انجام می‌شود. واکسن‌های وارداتی علاوه بر نظارت دقیق توسط سازمان غذا و داروی کشورمان که بر همه واکسن‌ها (داخلی و یا وارداتی) انجام می‌شود، توسط دو دستگاه نظارتی بین‌المللی هم کنترل می‌شوند، بنابراین حداکثر اطمینان از سلامت و بی‌خطری واکسن‌های وارداتی وجود دارد.

۷. آیا واکسن زدن هیچ عارضه‌ای ندارد؟

واکسن‌ها یک فرآورده دارویی هستند و برای تحریک سیستم ایمنی علیه یک بیماری خاص استفاده می‌شوند. بدیهی است که تحریک سیستم ایمنی سبب واکنش‌های شایع مانند تب، درد و یا قرمزی محل تزریق می‌شود. این‌ها عوارض خودبه‌خود بهبود یابنده هستند که معمولاً طی ۲ روز اول بروز کرده و برطرف می‌شوند. در موارد بسیار نادر ممکن است به دلیل خصوصیات فردی گیرنده واکسن، عوارض جدی‌تر رخ دهد که نیازمند مراجعه به پزشک می‌شود.

۸. چرا با وجود عوارض نادر واکسن‌ها، باز هم باید واکسن بزنیم؟

تزریق واکسن‌ها خطر بروز بیماری، مرگ و بدحالی ناشی از ابتلا به بیماری‌های مشخص را کاهش می‌دهد. به دلیل فواید بسیار زیاد واکسن‌ها در مقابل رنج بیماری و مرگ‌ومیر ناشی از ابتلا به بیماری، نمی‌توان واکسیناسیون را کنار گذاشت.

۹. چرا برخی افراد علی‌رغم دریافت واکسن، باز هم ممکن است به بیماری مبتلا شوند؟

واکسن‌ها ۱۰۰ درصد ایمنی نمی‌دهند، اما با وجود بروز نادر بیماری در افراد واکسینه شده، احتمال ابتلای شدید و حتی مرگ را در جمعیت کاهش می‌دهند. همچنین اثربخشی واکسن‌ها به عوامل فردی دیگر مانند سن، زمان تزریق، وضعیت ایمنی بدن و ... بستگی دارد.

۱۰. آیا تزریق همزمان چند واکسن خطرناک است؟

خیر. بدن روزانه با هزاران عامل خارجی مقابله می‌کند. تزریق همزمان واکسن‌ها که در مراکز بهداشتی درمانی انجام می‌شود، سلامت دریافت‌کننده واکسن را تهدید نمی‌کند.

۱۱. آیا یک بار واکسن زدن کافی است یا باید تکرار شود؟

این امر بستگی به عامل بیماری‌زا و نوع واکسن دارد. در برخی موارد مانند بیماری سل که واکسن آن واکسن "ب ث ژ" نام دارد، فقط یک بار زده می‌شود ولی در برخی دیگر مثل بیماری فلج اطفال باید چند بار به فواصل زمانی مشخص شده واکسیناسیون تکرار شود تا با تحریک کامل سیستم ایمنی، ایمنی پایدار در بدن ایجاد شود.

۱۲. آیا رعایت زمان‌بندی بین واکسن‌ها ضرورت دارد؟

بله، در مورد واکسن‌هایی که ۲ یا چند بار زده می‌شوند، تا تکمیل برنامه واکسیناسیون هنوز ایمنی کامل در فرد ایجاد نشده و خطر ابتلا وجود دارد. لذا خانواده‌ها باید دقت نمایند که حتماً جدول زمان‌بندی واکسیناسیون فرزندشان را طبق توصیه کارکنان بهداشتی رعایت کنند تا سلامت کودکشان فراهم گردد.

۱۳. آیا اگر واکسن بزنیم باز هم خطر ابتلا به بیماری وجود خواهد داشت؟

واکسن موثرترین راه پیشگیری از ابتلا به بیماری است ولی به دلیل تفاوت پاسخ

سیستم ایمنی بدن هر فرد، واکسن‌ها ممکن است صد در صد ایمنی کامل ایجاد نکنند. هر چند افرادی که واکسن بزنند معمولاً دیگر مبتلا نمی‌شوند ولی اگر هم مبتلا شوند، فرم خفیف‌تر بیماری در آن‌ها ظاهر می‌شود.

۱۴. چگونه می‌توان اثر محافظتی واکسن علیه بیماری را بالا برد؟

رعایت جدول زمان‌بندی دریافت واکسن که توسط کارکنان بهداشتی اعلام می‌شود مهم‌ترین راه است ولی باید توجه داشت که اگر در همسایگی ما فردی باشد که واکسن نزده باشد و علیه بیماری مورد نظر ایمن نشده باشد، ممکن است مبتلا شود و ابتلای وی، کودک ما را هم در معرض خطر ابتلا قرار می‌دهد، لذا بایستی خانواده‌ها همدیگر را به تکمیل برنامه واکسیناسیون فرزندان‌شان تشویق نمایند تا با ایمن شدن همه بچه‌ها، امکان انتقال بیماری به حداقل ممکن برسد.

۱۵. آیا در مراکز بهداشتی، شرایط نگهداری واکسن‌ها به گونه‌ای هست که از سلامت و ایمنی واکسن‌ها مطمئن باشیم؟

واکسن‌ها تحت شرایط خاص دمایی و تحت نظارت‌های دقیق و جدی نگهداری و تزریق می‌شوند و به طور مداوم ایمنی، کیفیت، شرایط دمایی و سلامت واکسن‌ها پایش و ارزیابی می‌شود. در نتیجه نگرانی نسبت به نگهداری ایمن واکسن‌ها وجود ندارد.

۱۶. آیا واکسیناسیون روی مقدار و کیفیت شیر مادر تاثیر دارد؟

هیچ مدرکی مبنی بر کاهش تولید شیر پس از واکسیناسیون وجود ندارد. مواد خطرناکی از واکسن به شیر مادر منتقل نمی‌شود. در عوض، در صورت ایمن بودن مادر، آنتی‌بادی‌های محافظتی در شیر مادر، ممکن است به محافظت از نوزاد کمک کنند.

۱۷. چه زمانی باید فرزندم را برای دریافت واکسن به مراکز بهداشتی ببرم؟

برنامه واکسیناسیون گروه‌های مختلف جمعیتی به طور مشخص در مراکز خدمات جامع سلامت، پایگاه‌های سلامت و خانه‌های بهداشت موجود است. با مراجعه به این مراکز آخرین وضعیت واکسیناسیون خود و خانواده‌تان را بررسی کنید. در حال حاضر علاوه بر واکسن‌های بدو تولد که در بیمارستان یا زایشگاه تجویز می‌شوند، نوبت‌های بعدی واکسیناسیون در سنین ۲، ۴ و ۶ ماهگی، ۱۲ و ۱۸ ماهگی و سپس زمان ورود به دبستان است.

۱۸. آیا برای دریافت واکسن‌های جاری کودکان خود باید هزینه‌ای پرداخت کنیم؟

با هدف کنترل و پیشگیری از بیماری‌های واگیر، واکسن‌های روتینی که در مراکز خدمات جامع سلامت، پایگاه‌های سلامت و خانه‌های بهداشت ارائه می‌شود، علی‌رغم داشتن هزینه برای نظام سلامت، برای جمعیت عمومی به طور رایگان انجام می‌شود.

۱۹. آیا کودکانی که واکسن‌های جاری را دریافت نکردند، در معرض ابتلا به بیماری‌های واگیر و خطرناک هستند؟

باید توجه داشت که گرچه این بیماری‌ها در ایران با واکسیناسیون کنترل شده‌اند، اما در کشورهای همسایه شیوع دارند و مکرراً از طریق تردهای بین‌المللی وارد کشور می‌شوند. کودکانی که واکسن نگرفته باشند، به دلیل عدم دریافت واکسن‌های دوران کودکی و نداشتن ایمنی کافی، خطر ابتلا، بستری و مرگومیر ناشی از ابتلا به بیماری‌های قابل پیشگیری با واکسن را دارند. این افراد باید در اولین فرصت برای تکمیل واکسیناسیون خود به مراکز خدمات جامع سلامت، خانه بهداشت یا پایگاه سلامت نزدیک محل سکونت خود مراجعه کنند.

۲۰. عوارض نادر پوستی، تب بالا، بی‌حالی و درد محل تزریق واکسن‌ها چقدر می‌تواند خطرناک باشد؟

معمولاً عوارض واکسن‌ها در کمتر از ۲ تا ۳ روز بدون آسیب به سلامت فرد برطرف می‌شوند. چنانچه به علایم و عوارض بعد از تزریق واکسن شک کردید و یا این علایم ماندگار یا شدید شد، به پزشک یا مراقب سلامت خود مراجعه کنید.

۲۱. بعد از دوران اپیدمی کووید ۱۹، برخی علایم خستگی، قلبی عروقی و اختلال سلامت روان شایع شده است. آیا به خاطر تزریق واکسن بوده است؟

خیر، اکثر علایمی که بعد از اتمام پاندمی (جهانگیری) کووید ۱۹ گزارش می‌شود، مربوط به عوارض طول کشیده ابتلا به کرونا است که تا سال‌ها در افراد گزارش می‌شود، هر چند این علایم می‌توانند به طور معمول ناشی از بیماری‌هایی باشند که از قبل از پاندمی کووید ۱۹ هم وجود داشته‌اند.

iec.behdasht.gov.ir

مركز مدیریت بیماری های واگیر/
دفتر آموزش و ارتقای سلامت